N°. 2898 | 1856.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

MAANDAG 10 NOVEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 9 Oktober.

Alvorens de paar aanmerkingen, die wij hebben op het verslag der jongste vergadering eener geprojekteerde protestantsche *Unie*, te formuleeren — de paar aanmerkingen, die vermoedelijk velen onzer lezers, bij het lezen van dat verslag, reeds bij zich-zelven zullen gemaakt hebben, geven wij het woord aan den heer Mr. Is. da Costa. In het laatste Nommer van den *Heraut* wijdt hij een zeer uitvoerig artikel aan de veel en breed besprokene, maar nog altijd weinig gevorderde zaak der hoe langer hoe minder vervaarlijke *Unie*, welk artikel met belangstelling, naar wij meenen, door velen zal gelezen worden. Het strekke ter toelichting van het zoo onvolledige verslag van den heer Kits van Heyningen en diene derhalve ter scherpere karakterizeering van de vergadering, den 29n Oktober ll. te Utrecht gehouden. Dat wij dat uitvoerig artikel, hoe uitgebreid ook, overnemen — indien het eene verontschuldiging mogt behoeven zijnen lezers eene ontboezeming van den door loyauteit niet minder dan door talent uitmuntenden da Costa te genieten te geven — dan zouden wij tot onze verontschuldiging kunnen aanvoeren, dat, blijkens eene verklaring van den heer van Heyningen, de *Tijd* in handen komt van zulke Protestanten, die den *Heraut* onopgemerkt laten, en toch kennis behooren te dragen van hetgeen de heer da Costa in dat weekblad over de zaak der *Unie* heeft medegedeeld. Hij schreef daarover het volgende:

***MIJNE BIJWONING** van de twee zamenkomsten (5 Aug. en 29 Okt. ll.), gehouden te Utrecht ter bespreking van het plan eener* PROTESTANTSCHE UNIE.

De Utrechtsche zamenkomsten van 5 Aug. en 29 Okt. ll., zijn te veel reeds èn elders èn ook in dit Blad ter sprake gebragt, dan dat er voor degenen, die aldaar de zeer geringe minderheid hebben uitgemaakt, — voor den gene, in het bijzonder, die op beide vergaderingen den voorgestelden grondslag der geprojecteerde Unie heeft tegengestemd, — geene verplichting tot eenigzins openbare Rekenschap bestaan zou.

In den *Heraut* van 8 Augustus is door den Heer Schwartz in groote trekken verslag gedaan van de eerste dier bijeenkomsten In het nummer van 22 Augustus is ook door my protest aangeteekend tegen de algemeen op dat oogenblik aangenomene voorstelling, alsof de veel besprokene Unie zich reeds werkelijk geconstitueerd had.

Thands, na dat een tweede Bijeenkomst zoowel over de zaak zelve als over de richtingen, die daarin betrokken zijn geweest, een zoo veel sterker licht hebben doen opgaan, kan het voor mijne persoonlijke vrienden (ook voor de genen die dat niet zijn) van eenig belang zijn wellicht, met eenige juistheid en bestemdheid te weten, wat in deze aangelegenheid door my in de beide zamenkomsten gezegd en bedoeld is.

Ik zal dus minder over den gang der zaak zelve, als over mijn persoonlijk deel in de beraadslagingen hebben te spreken. Eene korte opgave der zeer korte geschiedenis van mijne bemoeijingen in dezen is hetgeen ik my voorstelde hier mijn plicht te zijn.

In de maand Julij ll. kwam my van wege de Commissie, tot Voorzitter hebbende Ds. C. W. Pape en tot Secretaris Ds. G. P. Kits van Heyningen, een circulaire ter hand, bevattende de noodiging tot eene zamenkomst te Utrecht, tot vestiging eener verbindtenis „om, hoedanig ook ieders bijzonder standpunt als Protestant zijn mogt, geen mede-Protestant, en geen Protestantsch genootschap in eenig geschrift met noodelooze bitterheid en scherpte te beoordeelen, maar by vasthouding aan eigene heilige overtuiging, ook die van anderen te eerbiedigen, althans een grens te stellen tusschen de afkeuring hunner gevoelens en den wrevel daartegen."

Aan het slot der circulaire werd te kennen gegeven, dat de verdere bedoeling, van dit voorstel was, „eene vaste en blijvende Vereeniging te constitueeren, eene Unie die de strekking had, om, kon het zijn, alle in het Protestantismus aanwezige en vereenigbare krachten in zich op te nemen, en tot een en hetzelfde doel te doen zamenwerken, ten einde alzoo de zaak van waarheid vrijheid en godzaligheid in het vaderland te doen zegevieren."

Het zal niemand, die mijne overtuigingen eenigzins kent, verwonderen, dat het tweeledig voorstel geen groote sympathie bij mij konde verwekken. Wij weten toch, dat van al dergelijke plannen als het eerste lid der Circulaire bevat, hoe welmeenend ook en aannemelijk in het afgetrokkene, de zwarigheden eerst recht aan den dag komen, wanneer de toepassing ter sprake wordt gebracht. Een vaste [illegible] Protestantsche Unie, voorts, die te gelijk voor waarheid, vrijheid en godzaligheid zou waken, scheen my toe, in den gegevenen toestand der dingen, tot hetgeen men vroome wenschen noemt te behooren.

Ik gevoelde alzoo weinig opgewektheid, my naar Utrecht te begeven. Doch daar van de zijde der Commissie ook schriftelijke beantwoording was begeerd of uitgelokt geworden, zoo meende ik, dat de bescheidenheid een dergelijk antwoord van my vorderde. Ik vernam later, dat ook de Heeren Groen van Prinsterer en Capadose dezen weg gekozen hadden.

De Heer Schwartz intusschen, tot wien, als Redacteur van een Blad, de Circulaire nog meer onmiddelijk gericht was, had besloten zelf op te gaan. Ik verzocht hem, zich met de overbrenging mijner bezwaren aan de Vergadering wel te willen belasten. „Waarom brengt gy ze niet liever persoonlijk in?" was het antwoord waarvan ik onmiddelijk de juistheid erkende. Mijn tijd was op dat oogenblik onbezet; ik begaf my met den Heer Schwartz naar de Vergadering in de Domkamer.

Mijn advies aldaar is in de hoofdtrekken bekend geworden. Ik kon niet treden in eene verbindtenis, om bij uitzondering tegenover Protestanten in het uiten van denkbeelden of overtuigingen gematigd en bescheiden te zijn. Ik meende, dat die plicht tegenover Roomsch-Catholieken, tegenover elken antagonist, bestond. Ik kon my van harte vereenigen met de toepassing (in het algemeen (1) van de belijdenis: Wy hebben allen gezondigd, op de wijze van strijdvoering der verschillende richtingen. Doch ik nam de vrijheid te doen opmerken, dat de verlangde onderlinge verdraagzaamheid en liberaliteit zich niet behoorde te bepalen by een bescheiden gebruik van woorden, maar zich ook uit te strekken tot handelingen, een punt waarop het my voorkwam, dat de feiten eerder tegen de in Land en Kerk heerschende meerderheid dan tegen de minderheid, waartoe ik zelf behoor, getuigden. — In elk geval achtte ik dat plan van beperking van de polemiek door eene bepaalde verbindtenis, hoogst bedenkelijk. Wilde men de tegenpartij buiten de vesting met degelijkheid en eerlijkheid bestrijden, men moest dat zelve binnen de vesting niet verzuimen.

Met deze en nog andere redenen motiveerde ik voor my zelven de afstemming van art. 1 van het ontworpen Reglement, waarbij het bestaan der Nederlandsche Protestantsche Unie werd geproclameerd. Het artikel werd aangenomen met eene meerderheid, waartegen een minderheid van slechts vier stemmen overstond: de stem van Ds. Schwartz, van my zelven, en van nog twee andere leden der Vergadering, waarvan evenwel één op de Vergadering van 29 October verklaarde, dat art. 1 door hem was afgestemd ten gevolge van een misverstand.

De vergadering, intusschen, kwam weldra eenstemmig op haar besluit te rug, toen zy door een [illegible] burg Brouwer, aan wiens cordaatheid en zuivere beschouwing der geheele zaak, van uit zijn standpunt, alle lof toekomt) werd opmerkzaam gemaakt op het onbestaanbare van art. 1, zoo lang niet de grondslagen, de beginselen, — In één woord; al de overige artikelen van het Reglement waren besproken, en het bestaan der Unie alzoo eene vaste basis had.

De Vergadering scheidde dienvolgens met de eenparige verklaring van het wenschelijke der daarstelling van een Protestantsche Unie, tot welker verwezenlijking binnen korten tijd een meer algemeene en openbare vergadering zou gehouden worden.

Maar nu? tusschen de vergadering van 5 Augustus en die van 29 October, wat volgde? De *Heraut* had (in zijn N°. 32) van het verhandelde in de Domkamer een kort verslag gegeven. Geheel anders werd het Algemeen in Nederland ingelicht door den heer Kits van Heyningen in de *Kerkelijke Courant*. Volgens zijne door hem zelven thands onvolledig genoemde, maar volgens my daardoor zelve onwaarachtige voorstelling, had op de Vergadering van 5 Aug. te Utrecht de Unie werkelijk reeds haar bestaan ontfangen. Dagbladen en Tijdschriften namen de opgave der *Kerkelijke Courant* over. By voor- en tegenstanders der Unie, die de vergadering zelf niet hadden bijgewoond, werd het er, als op grond eener authentieke opgave, voor gehouden: „De Unie was geconstituëerd!" Van het protest in den *Heraut* (N° 34), zoo van den Heer Schwartz ale van mij, tegen deze voorstelling werd weinig notitie, zoo het schijnt, genomen, tot dat eindelijk de waarheid der opgave in den *Heraut* en de onwaarheid van die der *Kerkelijke Courant* gestaafd werd in de *Protestantsche Bladen*, — in den *Tijdspiegel*, — in het Tijdschrift *Ernst en Vrede*; — op de tweede Vergadering (die van 29 Oct.) te Utrecht, eindelijk, zelf.

Intusschen had de Vergadering van 5 Augustus tot velerlei geschrijf aanleiding gegeven. Op grond der onware opgave had men reeds in Roomsche bladen van eene Unie tusschen den Heer Groen en Groningen gebeuzeld; en ik weet niet welke ook politieke gevolgtrekkingen daaruit afgeleid. Onder onze orthodoxe vrienden was, natuurlijk om geheel andere redenen, alarm geslagen. Wij hadden, de Heer Schwartz en ik, eene vergadering te zamen met bestrijders onzer dierbaarste overtuigingen, dan toch bijgewoond! Wij hadden zelfs eene Protestantsche Unie helpen wenschelijk verklaren! En niet allen ook onder orthodoxe geloofsverwanten voelden de roeping of de kracht om aan de waarheid openlijke hulde te bewijzen, — of om op een voorbarig oordeel terug te komen, en (men moet het zeggen) het helaas! zoo zeldzame voorbeeld te geven eener zelfverloochening en verootmoediging, als waarmede dezer dagen de *Bazuin* (1) eene dwaling jegens mij heeft teruggenomen.

Eerst langzamerhand liet men zich van de zijde onzer orthodoxe vrienden inlichten, wat betreft het doel en de beteekenis van onze tegenwoordigheid te Utrecht; en kwamen althands sommigen tot het inzien, dat het wenschelijke eener Protestantsche Unie door ons zonder de hoogste onbescheidenheid en voorbarigheid niet had kunnen wedersproken worden, terwijl wij natuurlijk onze volkomene vrijheid behielden, om nu de mogelijkheid eener opregte en vruchtbare Protestantsche Unie te bespreken, en, overeenkomstig overtuiging, te ontkennen.

Wij zwegen liefst (indien niet ook deze bijzonderheden tot toelichting der zaak van eenig belang waren) over de wijze, waarop sommige liberalistische Bladen en Tijdschriften door de daad hunne ingenomenheid betoonden met het voorstel, om toch vooral tegen den mede-Protestant niet hevig of bitter zonder noodzaak te zijn! Een Anoniem gaf aan zijne bitterheid tegen ons, in onze hoedanigheid van Christenen uit de Joden lucht in den *Tijdspiegel*, — het *Tielsche Weekblad* in onze hoedanigheid van orthodoxen.

De dag, voor de tweede zamenkomst bestemd, brak aan. In het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, te Utrecht was op den 29sten October een veel grooter aantal belangstellenden te zamen gekomen, dan op den 5den Augustus in de Domkamer. Reeds daardoor alleen, maar ook door de afwezigheid van sommigen die vroeger tegenwoordig geweest waren, en omgekeerd, had de Vergadering reeds dadelijk een ander aanzien. De Heer Schwartz was door ongesteldheid verhinderd geworden zijn voornemen tijdig bekend te maken, en moest te huis blijven. Des te dringender was de plicht voor my om op te gaan. Van hetgeen ik aldaar meende te moeten doen en spreken ga ik hier mededeeling doen en rekenschap geven; niet rechtstreeks van de verhandelde punten noch van mijn gevoelen daarover. Reeds is in groote trekken door de *Kerkelijke Courant* (N°. 44) van de voorstellen, de debatten, de stemming, en het verder ajournement een verslag gegeven, dat waarschijnlijk tot verdere openbare bespreking en beoordeeling zal aanleiding geven. Ik geef hier alleen, wat, in verband met mijne bijwoning en stemgeving ook op de tweede vergadering, tot mijne personeele verantwoording middelijk of onmiddelijk behoort.

De lezing en goedkeuring der aanteekeningen van de zamenkomst van 5 Augustus door den Secretaris, mag ik, in een eerste plaats, niet onvermeld laten. Die aanteekeningen, eenstemmig gearresteerd, rechtvaardigden op het schitterendst het verslag dier eerste bijeenkomst in den *Heraut* tegenover dat van dien zelfden Secretaris der vergadering in de *Kerkelijke Courant*, en tegen alle verdere daaruit gesprotene miskenning en misverstand. Niets ontbrak thands in die allernaauwkeurigste notulen; ook niet het amendement van Ds. Wildschut, en de verwerping van dat amendement door de Vergadering bij acclamatie.

De eerste gelegenheid, of liever verplichting, tot spreken werd mij aangewezen door een woord van den eerbiedwaardigen Voorzitter, dien het smartte, dat de Heer Schwartz (zoo hij vernomen had) zich had beklaagd over belemmering der vrijheid van spreken door den Voorzitter in de vorige vergadering. Met openbare erkenning van de onpartijdigheid (en jegens mij zelfs welwillendheid), door den Voorzitter op den 5den Augustus betoond, handhaafde ik den afwezige tegen de beschuldiging, met redenen, waarmede de waardige Grijzaart volkomen genoegen kon nemen. Die mij kent, weet dat, indien (hetgeen zedelijk onmogelijk was) de Heer Schwartz zich een dergelijke klacht veroorloofd had, hij, gelijk ieder ander, in wat betrekking ook van vriend- of broederschap tot mij staande, in het openbaar door mij gedésavoueerd zou zijn geworden.

En nu, de hoofdquæstie zelve van den dag: de vraag over het al of niet mogelijke eener Protestantsche Unie. Zoo als die vraag nu, met betrekking, allereerst, tot bedoeling en beginselen gesteld werd, was de aanmerkelijke wijziging sedert de discussiën van 5 Aug. openbaar. Reeds in hetgeen de *Kerkelijke Courant* (N°. 44) van de handelingen der vergadering opgeeft, komt deze wijziging ten sterkste uit. Het op den achtergrond wijken van het oorspronkelijk anti-Roomsch karakter, en de toenadering tot de orthodoxe richting, ligt in de aanneming der nieuwe redactie van art. 2 en 3 voor oogen.

Noch de eene, noch de andere dezer opmerkelijke wijzigingen intusschen, vermocht mijn bezwaar tegen het Ontwerp van Unie weg te nemen. Wat ik wenschte, was in het doel en in de uitdrukking van dat doel, realiteit, verwijdering van elke illusie, van elke dubbelzinnigheid. Wat ik mogelijk, wat ik wenschelijk achtte, waar ik volgaarne, met het oog op den God der waarheid en des vredes, toe had medegewerkt, zou geweest zijn een Congres van vertegenwoordigers ook der meest verschillende richtingen in het Protestantismus, juist tot bespreking der verschillen, tot ontdekking der wonden, der leemten, der ellenden; en langs dien weg het onderzoek naar de mogelijkheid, om tot een gemeenschappelijke overtuiging, en als laatst en meest verwijderd doel, tot eene Protestantsche Unie eenmaal te komen En daartoe dan tot punt van uitgang geene altijd nog onzekere formules van hetgeen waarover men het alreede eens was; neen! maar het allerminiemste minimum. Wat ons te zamen brengt is, op den Protestantschen bodem van vrij onderzoek, in een ordelijke bijeenkomst van jaar tot jaar de

---

(1) Ik zeg, in het algemeen. Want behalve dat niemand moet of mag schuld belijden voor het geen de plicht tot handhaving van Waarheid gebiedend vordert; zoo had ik slechts noodig een terugblik te werpen op de wijze, waarop tusschen my of mijne vrienden in onderscheiden leeftijd, voor het meest met anonyme en pseudonyme aanvallers de strijd gevoerd is, om een dergelijke personeele belijdenis in de bijzonderheden, met behoud van oprechtheid my nog al moeilijk te maken.

(1) N°. 40.

verschillen te constateeren, te bespreken, zoo mogelijk in eene gemeenschappelijke erkenning van de waarheid op te lossen. Zoo ik de mannen van *Ernst en Vrede* wel verstaan heb, dan was dit denkbeeld in den grond, althands meer of min, ook het hunne. Zij wilden de formule zoo ruim mogelijk, opdat het wel blijken mochte, dat er noch opoffering, noch dubbelzinnigheid, ten aanzien van waarheden of overtuigingen bedoeld werd. Zij wilden eigenlijk, als ik, geene Unie meer, maar Congres. Maar juist dit laatste wilde nu eenmaal de groote meerderheid niet. Het grondenkbeeld, het woord althands van Unie moest behouden worden; Unie, schoon het bleek dat er geen Unie was.

Waarin de mannen van *Ernst en Vrede* van mij verschilden, kwam op dit tweeledig, inderdaad essentiëel onderscheid neder: 1°. om het denkbeeld van Congres uit te drukken mocht of kon ik het woord van Unie niet aannemen. 2°. tegen elke opneming van een zekere dogmatische uitdrukking in de formule als b.v. instraks aangenomene art. 3, 4) zoude ik mij hebben moeten verzetten. Toen dan nu de meerderheid deels aan het denkbeeld, deels aan den blooten klank van Unie bleef vasthouden, zoo moest ik noodwendig art. 1 onvoorwaardelijk afstemmen. En hiermede had ik mij dan ook noodwendig alle verdere active deelneming aan de werkzaamheden der vergadering ontzegd. Niet zonder belangstelling woonde ik de discussiën over art. 2 en 3 (het doel en de beginselen der geprojecteerde Unie) bij; maar, schoon van tijd tot tijd een woord inbrengende bij wege van nederig en welmeenend advies, hield ik mij bij de beslissende omvraag natuurlijk buiten stemming.

Intusschen was wederom het uur van den dag ver gevorderd. Het bespreken der middelen tot bereiking van het geformuleerde doel, zou het niet overhaastig, en als ware het tumultuair, geschieden, moest uitgesteld worden tot een volgende vergadering. En minder dan ooit bevond men het logisch mogelijk, om art. 1 aan te nemen, waarbij het bestaan der Nederlandsche Protestantsche Unie als een reeds werkelijk feit wordt uitgeroepen. Zelfs was de redactie van dat artikel, op een latere vergadering eerst te bespreken en in stemming te brengen, aanmerkelijk gewijzigd.

Zij luidt thans niet meer: Er bestaat eene Nederlandsche Protestantsche Unie, maar: Er bestaat in Nederland eene Vereeniging van Protestanten, die, om den aard van haar streven uit te drukken, zich den naam geeft van Nederlandsche Protestantsche Unie.

DA COSTA.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op eene advertentie, blijkens welke door onzen uitgever, den heer C. L. van Langenhuysen, te beginnen met 1°. Januarij aanst., een nieuw maandschrift zal uitgegeven worden, getiteld: DE TOESCHOUWER, *maandschrift voor beschaafde kringen*. Zoo dit maandschrift beantwoordt aan de verwachting, die er van gekoesterd mag worden, dan zal het voorzien in een lang en diep gevoelde behoefte. Wat de voortreffelijkste buitenlandsche tijdschriften, door Katholieken van wetenschap en gevestigden roem geredigeerd, bevatten, blijft toch altijd een gesloten boek voor bijna al hunne geloofs- en geestverwanten hier te lande. Maar zeer weinigen zijn in de gelegenheid van al die tijdschriften kennis te nemen en alzoo op de hoogte te blijven van wat de katholieke litteratuur, door middel der periodieke pers, uitnemends voortbrengt. Nu heeft de *Toeschouwer* inzonderheid ten doel, van dat uitnemende het meest verdienstelijke en meest wetenswaardige, vertaald, ter kennis te brengen van den nederlandsche lezer, opdat hij niet langer vreemd blijve aan de beweging op wetenschappelijk gebied, die zich ook elders zoo krachtig doet gelden en [illegible] voordeel mee doen kunne. Wij verwachten dat de redakteur van den *Toeschouwer* voor eene goede keuze van stukken en voor eene het oorspronkelijke waardige vertaling dier stukken zorg zal dragen en bevelen dan ook den *Toeschouwer* ten nadrukkelijkste in de belangstelling van het publiek.

Z. M. heeft vergunning verleend aan W. F. van Otterloo tot het aannemen van het ridderkruis der orde van St. Stanislaus 3e kl. met de keizerl. kroon, hem door den keizer van Rusland geschonken, en aan J. Bosboom die der Leopoldsorde, hem door den Koning der Belgen geschonken; alsmede J. M. A. Wijnens eervol ontslagen als plaatsv. kantonr te Gulpen, en als zoodanig benoemd P. A. Henning.

Als eene inrigting voor het algemeen, behoort de beoordeeling der handelingen van het Verkoophuis tot het publiek domein; het heeft ook menige scherpe kritiek doorgestaan; en daar het geen bevriend orgaan heeft om het te verdedigen, moest het de taak zoo goed en kwaad het kon zelf overnemen, zich troosten met de overtuiging wel gehandeld te hebben, en voldoening vinden in de bewijzen van sympathie en welwillendheid, die het van zijne vele begunstigers ontvangt.

Niemand kan ontkennen dat het veel nuttigs ingevoerd heeft zoowel voorwerpen van kunst en smaak als voortbrengselen die tot de hygiene behooren. Van eerstgenoemde hebben velen gestrekt om de inlandsche nijverheid te verrijken en aan menig vlijtig handwerksman den kost te geven. Die tot de gezondheidsleer behoorende mogen verschillend beoordeeld worden, zeker is het dat zij veel goeds gesticht hebben; niet alleen de openbare attesten, maar nog meer de bijna algemeen gunstige beoordeelingen in alle klassen der maatschappij getuigen het. Hoe veel menschen zijn b. v. niet genezen door de rheumatische kettingen en door de Revalenta, dit manna onzer eeuw waarvoor duizende herstelden kunnen dank ten hemel zenden. Hoezeer ook sommige geleerden de werking nog niet begrijpen, daadzaken laten zich niet loochenen en het empirisme behaalt in zulke gevallen altijd de zege over de theorie: getuige de veranderde zienswijze van de vele geneesheeren ten gunste der Revalenta, waarvan wij dezer dagen in de nieuwsbladen lazen. (*Amst. C.*)

NIJMEGEN, 6 November. Terwijl heden middag omstreeks 1 uur een detachement artillerie, onder toezigt van den 1en luitenant Jesseler en den 2en luitenant van Aken, bezig waren, met het vullen van granaten in het laboratorium alhier, is door een onbekend toeval, een of twee dier granaten gesprongen, met het ongelukkig gevolg dat de sergeant der artillerie de Haas onmiddelijk dood op de plaats bleef, en beide officieren, benevens nog zeven kanonniers allen vrij ernstig gewond werden. Gemelde officieren en manschappen zijn onmiddelijk naar het hospitaal gebragt, waar hun geneeskundige dienst is toegediend; allen zijn buiten gevaar.

ASSEN, 6 Nov. Het hof van Drenthe heeft wederom twee kolonisten uit Veenhuizen, wegens het schrijven van brandbrieven, tot zes jaren gevangenisstraf veroordeeld. Sommige kolonisten deserteren en vergrijpen zich aan het eigendom eens anderen, ten einde uit de kolonie te geraken en zoo doende in de gevangenis te komen, waar zij, volgens hun gevoelen, het beter hebben dan in de kolonie. Dit heeft wederom met een deserteur plaats gehad, die in het paleis van justitie een ruit heeft ingeslagen, waarna aan zijn verlangen voldaan is en hij in arrest is genomen.

Men leest in de Tweede Editie van de *Amst. Cour.*

LONDEN, 8 Nov. Van Manchester is lord Palmerston naar Liverpool vertrokken, in welke laatste stad hij ook eene rede heeft uitgesproken, waarin hij aan de koopvaardijvloot zijnen dank betuigde voor de door haar in den jongsten oorlog bewezen ondersteuning. De eerste minister zeide wijders, dat hij hoopt dat Liverpool zijne politiek tegenover Amerika zal hebben goedgekeurd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 6 Nov. Men weet dat er te Compiègne een groote ministerraad is gehouden, onder voorzitterschap des Keizers, waarbij de gezant te Londen, de heer de Persigny, tegenwoordig was. De *Moniteur* bevat heden een artikel, dat men beschouwen mag als een regtstreeksch gevolg van dien Raad. Onder den vorm van een antwoord aan den *Constitutionnel*, zegt het officiëele blad, dat het verbond met Engeland zal worden gehandhaafd, en ontkent dat de Regering eenig deel gehad zou hebben aan de beschouwingen van den *Constitutionnel*.

Evenwel verbergt de *Moniteur* niet, dat de kabinetten van Londen en Parijs, hoewel op alle andere groote vraagstukken het eens zijnde, op een enkele verdeeld zijn, welke hij overigens niet nader bepaalt, doch die geen andere wezen kan dan het bezetten der Zwarte Zee en der Donau-vorstendommen; maar de *Moniteur* kent aan deze quæstie slechts een ondergeschikt belang toe, en drukt de overtuiging uit, dat die moeijelijkheid weldra zal worden opgeheven, zonder dat het verbond met Engeland daardoor worde [illegible] tijd, dat men nog niet bepalen kan, of de vereffening van dit bezwaar plaats zal hebben ten gevolge eener voorloopige overeenkomst, of wel in den boezem der konferentiën.

Men ziet in deze woorden van den *Moniteur* een overwinning van de staatkunde des heeren de Persigny, die een warm verdediger is der goede verstandhouding met Engeland. Intusschen zou het niet minder dan billijk wezen, dat ook deze laatste Staat eenige toenadering tot zijn bondgenoot liet blijken, door de getuigenis af te leggen, dat ook van zijn kant het behoud der alliantie gewenscht werd. Zijn houding in de laatste dagen toch was zeer geschikt om daaraan te doen twijfelen.

Voor dat de nota in den *Moniteur* verscheen, heeft het *Journal des Débats* een artikel gegeven, dat nog verder gaat dan de *Constitutionnel*; het doet de zonderlinge aanmatiging van Engeland uitkomen om alleen te beslissen, in zijn geschil met Rusland, welks uitsluiting op de aanstaande konferentiën het eischt. Overigens gelooft het blad niet dat de oppozitie van Oostenrijk en Engeland voldoende zal zijn: »Wij meenen," zegt het blad, »dat het nieuwe kongres zich zal vereenigen, omdat dit noodig is als zijnde het eenige middel om de moeijelijkheden op te lossen, die zijn opgekomen." In een tweede artikel over de Donau-vorstendommen vervolgt het blad het tafereel van den toestand in het oosten. Het vraagt waaraan de hardnekkigheid der Oostenrijkers om in de vorstendommen te blijven toe te schrijven is; alleen om tijd te winnen, zooals de engelsche bladen zeggen, om den wille van een beginsel zooals men in Duitschland beweert? Waarom zich niet te verklaren en Europa laten wachten, zoo het eerste waar is; in het tweede geval zal er weder sprake zijn eener verandering der kaart van Europa, en zou misschien een algemeene botsing kunnen ontstaan.

— Een der rijkste spoorweg-ondernemers van Frankrijk heeft wegens oogenblikkelijken geldnood de werkzaamheden aan den grooten centraal- en aan den Mulhauser-spoorweg grootendeels gestaakt en dien ten gevolge 500 geëmployeerden en 15000 werklieden vooreerst ontslagen.

ENGELAND.

LONDEN, 6 Nov. De *Morning-Post* zegt, dat het voorstel tot wederopening der parijsche konferentiën of tot eene scheidsregterlijke beslissing door een onzijdigen Staat onaannemelijk is; dat het vredes-traktaat geene herziening behoeft, en dat Engeland met geweld de bepalingen daarvan zal handhaven.

— Lord Palmerston heeft, in antwoord op het adres van den gemeenteraad van Manchester, gezegd, dat hij hoopte dat de vrede duurzaam zal zijn, doch dat dit zal afhangen van de getrouwheid van Rusland om zijne verbindtenissen na te komen. Hij hoopte dat Rusland, na Europa in een oorlog gewikkeld te hebben, door te vergeten wat het aan de internationale regten verschuldigd was, het traktaat, dat het gedwongen werd te sluiten, op eene loyale wijze zal ten uitvoer leggen. Verder verdedigde de edele lord het regt van interventie, toegepast op eene zwakke natie, wanneer die interventie ten doel heeft de Regering dier natie tot rede te brengen.

— Verleden Dingsdag was de dag dat het groote vraagstuk der presidents-verkiezing in Amerika opgelost moest worden. De heer Buchanan schijnt de meeste kans te hebben; zijne benoeming zou men in Engeland echter ongaarne zien, daar hij omtrent eenige vraagstukken, Middel-Amerika betreffende, gevoelens koestert, die geenszins in overeenstemming zijn met de staatkunde der britsche Regering.

— Aan den *Times* wordt uit Konstantinopel, onder dagteekening van 27 Oktober, geschreven, dat er toen zeven engelsche oorlogschepen in den Bosphorus lagen, en dat er onverwijld nog twee verwacht werden, zoodat er op den 28en van die maand, dat is op den dag waarop de turksche zeeëngten volgens het traktaat voor alle vreemde oorlogsvlaggen zouden hebben moeten gesloten worden, een grooter aantal britsche oorlogschepen vereenigd zou zijn dan sedert den eersten intogt der geallieerde zeemagt in de Zwarte Zee het geval was geweest. Dat dit aan de Porte niet onaangenaam was, staat bij den engelschen berigtgever vast, omdat het strekte ter beveiliging van Turkije tegen Ruslands willekeur in het uitleggen van verdragsbepalingen, en omdat het een voorwendsel gaf voor het aanhoudend verblijf der oostenrijksche troepen in de Donau-Vorstendommen hetwelk de reorganizatie van het bestuur dier landen, naar den wensch der Porte, vertraagde.

— De veroordeeling tegen den aarts-diaken Denison uitgesproken, draagt reeds vruchten en schijnt groote gevolgen te hebben. De hoofden van de Puseyisten hebben een protest ingediend. Zie hier de verkorte inhoud van dat stuk, zooals de *Morning-Chronicle* het ons mededeelt:

Wij ondergeteekenden, priesters van de eene katholieke en apostolische Kerk, leggen de volgende verklaring af:

1°. Wij gelooven dat wij het ligchaam en bloed O. H. J. C. onder de gedaante van brood en wijn ontvangen, en dat het ten gevolge der woorden van de konsekratie wezenlijk en [illegible] voor al die het [illegible]

2°. Wij gelooven dat de nuttiging van het ligchaam en bloed des Heeren is, deel hebben aan het Leven en de Onsterfelijkheid. Degenen die het onwaardig nuttigen, hebben echter geen deel aan de genade, maar eten en drinken hun eigen oordeel.

3°. Wij beweeren dat Christus, het innige gedeelte van het Sakrament, overal aanbeden moet worden, waar dat Sakrament zich bevindt.

Daar wij dien ten gevolge overtuigd zijn, dat de leer van de Werkelijke Tegenwoordigheid onder de gedaante van brood en wijn als een geloofsartikel in de kerk aangenomen geweest is van de tijden der Apostelen af, en dat het gebruik om Christus onder die gedaante te aanbidden, algemeen gewest is in de Kerk.

Zoo protesteeren wij door dit schrijven tegen hetgeen in de denkwijze van den Aartsbisschop van Kantelbury regtstreeks of zijdelings medebrengt, dat de hierboven uitgedrukte belijdenis in tegenspraak is met de negen en dertig artikelen, welke in overeenstemming zijn met het geloof en de leer der oude onverdeelde Kerk.

Dit protest is door acht geestelijken geteekend.

De *Anglo Saxon* is met berigten uit Quebec van 25 Oktober te Liverpool aangekomen en brengt de volgende telegrafische tijdingen uit New-Orleans van 22 Oktober mede. Walker had zijn klein leger van Massaya, dat aan den aanval van zijne aan manschappen talrijke vijanden was blootgesteld, teruggetrokken, waarop de stad door het 4000 man sterke leger bezet werd.

Nadat hij alsnu eene bezetting in Grenada had achtergelaten, trok hij op nieuw aan het hoofd van 1000 man naar Massaya op, ontmoette den vijand den 12den voor deze stad en wierp hem, na een veldslag die tot middernacht duurde, terug. Bij het aanbreken van den dag, kwam de koerier berigten, dat Grenada door 1500 Guatemalers en inboorlingen belegerd was. Walker keerde onmiddelijk terug, bereikte den vijand, verdreef hem, nam zijn aanvoerder en artillerie gevangen en rigtte een

groot bloedbad onder hem aan. De vijand verloor 1100 man. Walker verloor slechts 16 dooden en 30 gewonden. Hij maakte zich niet gereed tegen Massaya en Leon op te rukken. Wat de burgers van Grenada betreft, deze hielden zich 22 uren staande. Drie amerikaansche burgers die met de zaken van Nicaragua niets te maken hadden, waren door de inboorlingen vermoord.

Uit New-York wordt van den 22n getelegrafeerd, dat de partij van Fillmore elke fuzie met eene andere partij van de hand wijst. Uit Harrisburg geven de berigten uit al de graafschappen eene meerderheid van 2876 stemmen ten gunste der demokraten.

Er zijn per *Imperatriz* op nieuw berigten ontvangen van de Kaap de Goede Hoop, loopende tot 3 Okt. Hoewel het er tot dus verre nog rustig was, waren er echter de noodige toebereidselen voor een aanval genomen. De verschillende posten langs de geheele grenslinie hadden versterking bekomen en waren tot den oorlog met de Kaffers bereid.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 6 Nov. De *Ost-Deutsche Post* behelst een artikel in antwoord op de fransche bladen, waarin gezegd wordt dat een eindkongres te Parijs tot oplossing der bestaande geschillen wenschelijk is, doch tevens *ontijdig* ten gevolge van het bestaande wantrouwen onder de bondgenooten onderling.

— Het huwelijk van den aartshertog Karel Lodewijk, goeverneur van Tyrol, broeder des Keizers, met de prinses Margarethe van Saksen, is den 4den te Dresden gevierd, in tegenwoordigheid van de koninklijke familie en de aartshertogen Frans Karel en Ferdinand-Maximiliaan.

— Vorst Ypsilanti, die, gelijk bekend is, eenige aanspraak op den griekschen troon maakt bij mogelijke gebeurtenissen, is van St.-Petersburg hier aangekomen.

— Uit het Banaat schrijft men dat, terwijl de diplomaten over het al dan niet zijn der keizerlijke troepen in de Donau-vorstendommen nota's wisselen, onze soldaten ijverig aan de herstelling der wegen werken om het vervoer te versnellen en wel aan de beide straatwegen van Bukarest naar Hermanstadt en Kronstadt, en aan dien van Jassy naar Galatz.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 8 November.

ONDERTROUWD (6 Nov.): H. C. Rogge met M. E. Stuart.
GETROUWD (6 Nov.): [illegible] Dunnewold met [illegible] C. Ansmink, van Leer, met J. L. Kraft. — H. C. Janse met J. C. le Fébre.
BEVALLEN (5 Nov.): B. H. Holtkamp, geb. van Suiderma, D. — C. M. A. Metzler, geb. Slijper, D.
OVERLEDEN (3 Nov.): C. Mentz, wed. H. Scheerder, 84 j.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 6 Nov. Luit. Phaff, Ned. Oorl. Kotter Attalante, Vlissingen. — Pettjewijl, Herman Albert, Cadix.
HELVOET, 6 Nov. Den Breems, Trekvogel, Lissabon. — Zegelken, Harmonie, Liverpool.

UITGEZEILD:

TEXEL, 6 Nov. Noordziek, Twee Jeanne's, Samarang.
HELVOET, 6 Nov. Malbranc, Columbine, Akyab. — De Boer, Edouard, Triëst. — Gijsbert, Marachibo, Curaçao.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 8 Nov., in lading naar:

Keulen.	J. P. Schlaegel, Agrippina.
	Th. Kamps, Cöln, N°. 11.
Mannheim.	Santheuvel, de Rijn.
Ludwigh. en Mannheim.	P. M. Itschert, Fortuna.
Duisburg.	J. Otten, Johanna.
Ordingen en Ruhrort.	B. J. Timmerman, Weldadigheid.
Wesel.	P. J. Balk, Vr. Rebecca.

Waterhoogte. ARNHEM, 7 Nov. 7 p. 1 duim. — KEULEN, 7 „ 4 vt. 9½ „

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 7 Nov. Belg. leen. 2½ pc. 54⅞, Obligatiën 3 pc. 72; id. 4½ pc. 96⅞; Spanje 1—3 pc. 22¾, Binnenl. 3 pc. 37½; Romeinen 5 pc. 83¼; Oostenrijk Met. 5 pc. 76½; id. Nat 5 pc. 78.

PARIJS, 7 Nov. Fransche 4½ pc. 90.60; 3 pc. 66.60; 3 pc. Spanje 38¼; id. 1½ pc —; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 86½.

LONDEN, 7 Nov. Cons. 93; Spanje buit. 3 p. 41⅞; id. 1½ pc. 23¼; Rusl 5 pc. 106; id. 4½ pc. 95½; Holl. 4 pc. 95½; id. 2½ pc. 64; Sard. 5 pc. 88⅞; Braz. 101; Peru 4½ pc. [illegible] Gren. uitg. 7; id. werk. 22½; Mexiko 3 pc. 22; Portugal [illegible] Ecuador 14½; Venezuela 35; Wissel op Amst. —.—; Hamburg 13.6½.

WEENEN, 7 Nov. Met. 5 pc. 81; id. 4½ pc. 70½; Bank-Aktiën 1036; Credit Anst. 290; Wissel op Londen 10 21; Amst. —; Parijs —; Goud —; Zilver —.

BERLIJN, 7 Nov. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; 4½ pc. Rusland —; id. 5 pc. 103.

HAMBURG, 7 Nov. Spanje 1½ pc. 34⅜; id. 3 pc. 21¾; Rusl. 5 pc. 100; 4½ pc. 89½; 3 pc. Mexikanen 10⅞; Noord-Duits. bank 98½; Wissel op Londen 3/m. 13.5⅜; id. kort 13.3; Amst. 36.20.

FRANKFORT, 7 Nov. 5 pc. Met. 75¼; 1¼ pc. Spanje binnenl. 23½; id. 3 pc. 37; Wissel op Londen 3/m 117⅞; Parijs 92¾; Weenen 111¼; Amsterdam —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Fondsen	pCt.	6 NOV. 4½ u.	gebl.	7 NOV. 4½ u.	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½	62 7/16	62¼	a 62 5/16	62½
Dito Dito	3	73⅝	73 5/16	73 5/16	
Dito Dito	4	93¼	93¼	93⅜	93¼
O. I. Leening 1844	4		92¾	92⅞	
Amortisatie	3½	89¼	89¼		
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Arnh. Spoorweg	4½				
Dito Hollandsche dito					
Obligatiën	4½				
Maatschappij van Weld.	4				
Aand. Ned. Bank.					
België, Certifikaten	4½				
Dito *Rothschild*	2½	51 1/16	51¼		
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1½	23 1/16	22 15/16	23¼	23
Nieuwe	3	41⅛	41		
Binnenlandsche	3	37 5/16	36 15/16	37¼	37⅛
Cert. Coup. Sp. Com.		5⅜		5⅜	
Amortisatie Schuld		6¼			
Portugal, te Londen	3	43⅞	43 1/16	43⅛	
Dito Uitgestelde					
Rusl., bij *Hope en C°.*	5	102⅜	102	102¼	102
Dito A°. 1828—1829	5	101⅝			
Negot. 1831 en 1833	5		92¼	92¼	
Nieuwe Engelsche	4½				
Negot. 1840	4	83¼	83½		
Dito *Stieglitz*	4	82½	82½		
Dito Nieuwe	4½				
Certifikaten te Hamburg	5				
Inschr. op 't Grootboek	6				
Dito Certifikaten	6				
Polen, Obligatiën	4	77¼	76½		
Aandeelen 1835					
Oostenrijk, Metalliek	5	72½	72 7/16	72¼	72 3/16
Dito Nationale	5	74¼	73⅝	73½	73⅞
Dito 1847	2½	37½	37 1/16	37 1/16	
Dito 1851 en 1852	2½	37½	37 5/16	37 1/16	
Dito Nieuwe	5		81⅞	82	
Dito 1854	5	82 1/16	81⅞	82	
Weener Bank	5				
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250					
Nieuwe dito 1854		305	305		
Pruiss. Aand. 1854	3½		201		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Orig.					
Napels Cert. bij *L. en R.*	5				
Sardinië, te Londen	5				
Denemarken, dito	5				
Louisiana, te Londen	5				
Braziliē	5	97½	97½		
Dito 1843	5		96		
Mexico, te Londen	3	20¾	20¾	20½	20½
Dito Onbepaalde	3	20½	20½		20½
Peru	4½				
Grenada, dito a 100	3	21½	20¾	21¼	21
Dito Uitgestelde		6½	6½		
Ecuador					
Venezuela, te Londen	4½	33¼	32¾		
Dito Uitgestelde	1½		14½		
Grieken, Bl. à f 100					

N. 5 pc. Stieglitz 94½, ¾, ⅞. O. 93⅞, ½; Prost 49, 52, 51⅞; Sp. Bon. 106, 106; Sard. 74; Gren. onb. 20¾, 21¼, 21½. Venezuela onb 32¾.

Binnenlandsche fondsen op nieuw gevraagd en tot verbeterde koers te plaatsen. De overige fondsen waren tot verlaagde koers verkrijgbaar, met uitzondering der Mexikanen, welke voor engelsche rekening gekocht werden.

Koers van het Geld: Beleening 5 pCt., Prolongatie 5 pCt., Diskonto 5 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 55⅛	Livorno	2/m.	f 39⅛
„	zigt	„ 55⅝	Napels	„	„ 83
Bordeaux	2/m.	„ 54⅞	Petersburg	„	„ 1.84½
„	zigt	„ 55	Weenen	6/w	„ 32¾
Madrid	3/m.	„ 234	Augsburg	„	„ 35 1/16
Cadix	„	„ 234	Frankfort	„	„ 99
Sevilla	„	„ 233	Hamburg	2/m.	„ 35⅛
Bilbao	„	„ 233		zigt	„ 35⅜
Lissabon	„	„ 39¼	Londen	2/m.	„ 11,55
Porto	„	„ 40		zigt	„ 11,67½
Genua	2/m.	„ 45	Rotterdam	„	⅛

Londen 3/m. f 11,47½.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 7 November.

GRAANMARKT.

Tarwe in een doen. 129 ℔ n. Rijn f 422; 127 ℔ o. en n. dito f 400; 127 ℔ n. Gelders. f 375; 129 ℔ Isigail f 360; 130 ℔ n. wb Pools. f 480; 128 ℔ b. b. dito f 490.

Rogge prijshoudend; 118, 120 ℔ Holsteins. f 221, f 224; 123 ℔ n. Pruissche f 270; 120 ℔ Archangel f 242.

Garst als voren; 98 ℔ n. Vries. Winter f 182.

Haver en Boekweit zonder handel.

Raapolie op 6/w. f 57½; Vliegend f 56, 55½; 1° Dec. f 54, 54¼; Mei ek. f 48½. *Lijnolie* op 6/w. f 55¼, Vliegend f 54, 53; 1°. Dec. f 48¾, ½, Maart, April en Mei ek. f 39½. *Hennepolie* op 6/w. f 56¼. *Raapkoeken* per 1040 st. f 105. *Lijnkoeken* per 104 st. f 9, 14.

MIDDELBURG, 6 Nov. Tarwe. Puike Zeeuwsche f 12, mindere f 11,50 a 11,25, geringe f 11 a 10.50, Blaauwe dito werd aan f 10 verlaten, zonder koopers; puike jarige Walchersche dito f 15, puike Nieuwe f 12,75, 12,50 a 11,75 naar deugd, mindere en geringe f 11,50 a 11,25 naar kwaliteit. — Rogge: Puike bak f 8,50, mindere f 8,25. — Gerst. Winter werd aan f 6,50 verlaten, puike Zomer f 6,25, mindere f 6 de Mud. — Nieuwe Walchersche Witteboonen, puike soort f 10 a 10,25; Dito Bruineboonen f 10,50 tot 11,25 naar kwaliteit; Walchersche Paardeboonen f 7,30 a 7,60. Walchersche Groene Erwten, puike f 8,25 a 8, mindere f 7,75, groote f 9,15 a 9,40, mindere f 9. — Boekweit, puike Bergen-op-Zoomsche werd aan f 7,30 verlaten zonder koopers. — Koolzaad. Winret was weder gevraagd, puike kwaliteit f 16,40, gewone soort f 16. Zomer Zaad f 12. — Raap-Olie f 58, Patent-Olie f 60, Lijn-Olie f 58 per Vat

Advertentiën.

BORST, **Apotheker** te *'s Hage*, verlangt tegen Februarij aanstaande, een allezints geschikt **WINKELBEDIENDE.** Brieven *franco*. (2684)

(2683) In eene der voornaamste steden van Gelderland wordt, met December of Januarij e. k., **als Leerling**, gevraagd: een Jong Mensch, van de R. C. Godsdienst, niet beneden de 18 jaren en van onbesproken gedrag. Met *franco* brieven adressere men zich, onder Lett. G. K., aan den Boekdrukker JOSUÉ NIJHOFF, te *Arnhem*.

(2685) **Het Bestuur van het Genootschap van Barmhartigheid** heeft de eer ter kennisse te brengen, dat tot nadere aankondiging men verzocht wordt zich, ter begraving van lijken van behoeftige Katholieken, te wenden tot den Heer J. DE VRIES, *Goudbloemstraat* QQ 441.

Namens het Bestuur,
Dr. C. HAFKENSCHEID *eerste voorz.*

LINZENMEEL.

Bij den naderenden winter maken wij onze geachte Begunstigers, vooral buiten de stad, opmerkzaam, om vroegtijdig hunne Wintercommissiën op te geven, vermits wij reeds in de gelegenheid zijn het **Linzenmeel** van het nieuwe gewas te leveren. Hetzelve is in het groot en klein verkrijgbaar bij

Brieven en geld *franco*. L. J. HEIJMEIJER.
(2686) *Bloemgracht* N°. 10.

Fabriek van Gouden, Zilveren en Zijden Borduurwerken

EN

Magazijn van Zilveren Kerksieraden.

In ons Magazijn vindt men steeds voorhanden: Een groot assortiment **Miskleederen**, in alle prijzen en kleuren, waarbij in fijn goud geborduurde, van f 130 tot f 400. Ook zijn wij ruim gesorteerd in *Zilveren Kelken, Ciboriums, Wierookvaten, Ampullen, Bediendoosjes, Crucifixen*, etc. en bezorgen zeer spoedig de schoonste Gothische en andere *Venerabels*. Oude *Borduurwerken*, zoowel zijden als gouden, worden bij ons als nieuw hersteld en op andere stoffen overgebragt, voordeeliger en zeker zoo goed, of beter als in Belgie. Wij hebben verder alles wat tot het vak van kerksieraden behoort en onze prijzen zijn zeer billijk. Gemaakte stukken en teekeningen worden op verlangen ter bezigtiging geboden.

PAULUS SUTORIUS & Co.
AMSTERDAM, Singel, F 365. (2668)

De Pillen van Holloway zijn een uitmuntend huismiddel en zeer aanbevelenswaardig in alle ongesteldheden der maag en lever. De verbazende uitwerksels dezer pillen, hebben dezelve dan ook tot een zeer geacht geneesmiddel gemaakt, zoowel in de Nederlanden, als in andere gedeelten des aardbodems, als zeer weldadig werkende in gevallen van lever-, gal- en maagziekten; het is ontegensprekelijk en bewezen, dat dezelve nooit gemankeerd hebben eene genezing te bewerken, mits naauwkeurige opvolging der voorschriften.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à f 0.80, f 1.85, f 3.00, f 6.75, f 13.50, f 20.50.

Potjes Zalf à f 0.80, f 1.85, f 3.00, f 7.05, f 13.85, f 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtschestraat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij L. J. GROOTENDORST, dépôthouder te *Utrecht*, G. VERHAART, dépôthouder te

Prinsland en bij J. STRAATMAN, hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement*. (2592)

(2655) Heden ziet het licht en is bij de Wed. J. R. VAN ROSSUM, Boekhandelaresse te Utrecht, en op aanvrage bij alle Boekhandelaren te verkrijgen:

Het welgelijkend Portret van Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid

J. ZWIJSEN,

Aartsbisschop van Utrecht, enz. enz.

Prijs op Chinees papier *f* 1.20.

☞ Deze uitgave geschiedt met toestemming van Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid.

Ter Boekhandel van

B. LENFRING,

Haarlemmerdijk, in den Olijfberg te Amsterdam, is van de pers gekomen, de

TWEEDE VERBETERDE DRUK DER

Twee en Veertig Kruiswegoefeningen,

DOOR DEN ZEER EERW. PATER

E. VOGELS,

van de orde der Eerw. P. P. Redemptoristen, gevolgd door

Oefeningen, Gebeden, Litaniën, enz.

Ruim 800 bladz. in heel *lederen* band, slechts 80 Cts.

De Geest. Associatie afzonderlijk, ad 10 Cts.

De ingekomene bestellingen zullen *ten spoedigste* geëffectueerd worden.

Tevens wordt met goed succes gedebiteerd

ZESTAL NOVENEN,

ter vereering van Jezus en Maria.

Uit het Italiaansch, door den Zeer Eerwaarden Pater

E. VOGELS,

met eene Handleiding tot het bidden van het Rozenhoedje der Onbevlekte Ontvangenis. Prijs 15 Cts.

Deze Handleiding ook afzonderlijk ad 5 Cts.

Ook ziet bij genoemden Uitgever het licht:

Eene *nieuwe* en *verbeterde* uitgave ter eere der

DRIE EN DERTIG JAREN

VAN ONZEN AANBIDDELIJKEN ZALIGMAKER

JESUS CHRISTUS,

ten dienste van het Genootschap van 33 Personen.

Prijs 25 Cents. (2687)

De Fransche taal komt ieder oogenblik van den dag te pas, in het partikuliere en bedrijvige leven, alsmede op de scholen. Een ieder heeft behoefte aan een Fransch Woordenboek, dat uitgebreidheid, juistheid en degelijkheid in zich vereenigt: aan deze vereischten voldoet het Fransche

Voor *f* 6.00 in plaats van *f* 15.40

is verkrijgbaar bij

D. NOOTHOVEN VAN GOOR, TE LEIJDEN

D. BOMHOFF, Hz.

NEDERDUITSCH-FRANSCH en FRANSCH-NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK

Gebond in 2 heele linnen Banden

met vergulde titels

beslaande ruim 2500 Bladzijden druks.

Woordenboek van BOMHOFF naar het oordeel van alle gebruikers op uitmuntende wijze. Nu de prijs tot op nog geen ¼ cent voor elke bladzijde is verminderd, kunnen wij het ook om zijn uiterst geringen prijs een ieder aanbevelen het voor zich, zijne kinderen of leerlingen aan te koopen. (2681)

De Boekhandelaar C. L. VAN LANGENHUYSEN is voornemens met Januarij 1857 bij genoegzame deelneming uit te geven:

EEN NIEUW MAANDWERK,

getiteld:

DE TOESCHOUWER,

MAANDSCHRIFT VOOR BESCHAAFDE KRINGEN.

Ieder maand zal een Nommer uitkomen van vijf vel druks, hetgeen twee oktavo boekdeelen in het jaar uitmaken. Men kan niet minder dan voor een geheelen jaargang inteekenen tegen den prijs van *f* 6, *franco* p. p. *f* 7.20

De Inteekening is bij alle Boekhandelaren geopend. Doel en strekking zijn in het Prospektus vermeld dat algemeen *gratis* verkrijgbaar is.

Belangrijke Prijsvermindering

VAN

EEN ALLERBELANGRIJKST WERK.

Zoo lang de voorraad strekt zal bij bovengenoemde verkrijgbaar zijn:

Voor *f* 16 in plaats van *f* 40.45.

MR. W. BILDERDIJK,

GESCHIEDENIS DES VADERLANDS.

(Van de Wording des lands af, tot de Herwinning der Vrijheid in Nov. 1813.)

Uitgegeven door H. W. TYDEMAN, 13 deelen, met een algemeen Register, drie Kaarten en Facsimile.

Sedert eenige dagen is niet voldaan kunnen worden aan de aanvragen, doordien men niet gereed was met het kleuren der kaarten. Thans worden de bestellingen weder geëffectueerd.

PRIJS-COURANT DER WIJNEN VAN J. B. L. PICENÉ,

BIJ HET ANKER EN DE [illegible]

STERKEN DRANK, LIKEUREN, ENGELSCHE EN BEIJERSCHE BIEREN ENZ.

hieronder vermeld, te bekomen in den kelder op de hoek Kolk en N. Z. Voorburgwal, N. 47 en 364.

Lands- en Stads-Imposten zijn in de Prijzen begrepen.

ALLES TEGEN CONTANTE BETALING ZONDER KORTING.

ROODE BORDEAUX WIJNEN.	per Ank.	per Flesch
Medoc zonder lak	*f* 22	*f* 0.55
„ zwart „	24	0.60
„ groen „	26	0.65
„ rood „	28	0.70
*St. Estèphe	32	0.80
d°. premier	34	0.85
St. Julien Côte Roti etc.	36	0.90
Lynch Pauillac et Labarde	40	1.00
Pommier Agassac	44	1.10
Villeneuve de Cantemerle	48	1.20
Château des 3 Moulins etc.	52	1.30
Barton [illegible] St. Julien	60	1.50
Château Lafitte	80	2.00
„ [illegible]	84	2.10
„ Margaux	120	3.00
Ermitage	54	1.35
Connas	40	1.00
BOURGOGNE WIJNEN.		
Beaune	*f* 52	*f* 1.30
Pomard	72	1.80
Volnay	76	1.90
Nuits	90	2.25

	per Ank.	per Flesch
Chambertin	*f* 104	*f* 2.60
*Witte Wijn A.	22	0.55
* „ „ B.	30	0.75
* „ Bergerac	46	1.15
*Witte Graves.	36	0.90
* „ Sauterne	36	0.90
* „ Musc. Frontignan	56	1.40
Champagne Mouss. 1re qté	90	2 25
„ qté Supe blanc	100	2.50
„ „ „ „	120	3.00
*Port à Port vieux	68	1.70
* „ „ „	76	1.90
* „ „ „	84	2,10
* „ „ „	90	2.25
*Xeres of sherry.	44	1.10
* „ „	50	1.25
*Madera A.	46	1.15
* „ B.	52	1.30
*Dry Madera C.	60	1.50
* „ „ D.	70	1.75
* „ „ □	90	2 25
*Spaansche Wijn	50	1.25
* „ „	60	1.50

	per Ank.	per Flesch
*Malaga 1te qté	*f* 46	*f* 1.15
* „ „	50	1.25
* „ „	60	1.50
*Constantia.	160	4.00
*Tintwijn	160	4.00
KRUIDEWIJN.	40	1.00
Moselwijn	32	0.80
Bodenheimer Rhijnwijn	30	0.75
Laubenheimer „	30	0.75
* „ 1848 „	32	0.80
*Niersteiner „	36	0.90
*Rudesheimer Rhijnwijn	44	1.10
Scharlachberger „	44	1.10
Marcobrunr. en Hochheimr	58	1.45
Liebfraumilch	64	1.60
Geisenheimer	64	1.60
Rauenthr. Bergwijn	84	2.10
Rudeshr. „	84	2.10
Johannesberger	160	4.00
Steinberger Cabinetwijn	200	5.00
*Cognac Brandewijn A.	48	1.20
* „ „ B.	52	1.30
* „ „ oude C.	64	1.60
* „ „ heel „ D.	92	2.30

	per Ank.	per Flesch
*Witte Fransche Bwijn A.	*f* 30	*f* [illegible]
* „ Barcelona „ B.	34	0.85
* „ „ „ C.	36	0.90
*Voorloop van „ of 3/6	70	1.75
*Jamaica Rum en O.I. Arac	[illegible]	1.25
*Sir. de Punsch van Rum	48	1.20
* „ „ „ „	52	1.30
* „ „ „ „	56	1.40
* „ „ „ „	60	1.50
*Slemp Siroop.	—	1.45
*MEE	—	0.60
*Limonade.	—	0.90
*Extr. d'Absint Suisse	—	1.95
*Kirschenwasser	—	1.85
Supe. fijn Genua Olie	—	0.95
Bordeaux Azijn	12	0.30
Wijn Azijn	8	0.20
*Beste Genever	20	0.50
*Nieuwe Bessen	24	0.60
*Citroenbitter	24	0.60
*Maag Elixer beste kwalt.	—	0.90
Bisschop Essenz, 't flesje		0.30
ENGELSCHE BIEREN.		
*Schotsch Ale.	*f* 24	*f* 0.60

	per Ank.	per Flesch
[illegible]	*f* 22	*f* 0.55
Lond. Porter	20	0 50
BEIJERSCH BIER	12	0.30
*Jopenbier	—	1.40
Hollandsch pr. kr. 15 c. en hooger		
Gemb. Bier p. ½ fless. 15 p. heele		0.30

FIJNE FRANSCHE LIKEUREN.

*Double Anisette Rouge et Blanc, Curaçao, Persiko, Eau d'Or, Eau d'Argent, Parft. Amour, Crême de Vanille, Cr. de Rose, Cr. de Noyaux, *f* 1.50.

Cr. de Kirsch, extra Lekker *f* 1.50 p. Fl.

DOUBLE LIKEUREN.

*Persico, Curaçao, Anisette, Framboisen, Pepermunt, [illegible], Guldewater, etc. à *f* [illegible] per Flesch.

ORDINAIRE LIKEUREN.

*Witte en Roode Schillen, Anijs, Lamas, Carwij, Borstwater à 65 cts. per Flesch. Cardemon à 70 en Bessensap à cts. per Flesch.

BEMERKINGEN. Het bovenstaande alles verimpost en gebotteld op Flesschen zijnde, zoo kan het verlangde direkt *franco* aan huis bezorgd worden. Voor buiten Amsterdam zijn de Prijzen *f* 4 per anker minder, vrij aan boord. (NB de Flesschen worden tegen 5 Cents en de halve Flesschen à 2½ Ct. per stuk, Emmart berekend, ook weder in betaling aangenomen.) Per anker op ½ Fl. met 5% verhooging. — De met * vermelde artikelen zijn ook bij enkele halve Flesschen, voor de juiste helft verkrijgbaar.

NB. Alle verdere onkosten van Brievenporten, Vracht van Retourzendingen van Manden en Flesschen etc., komen ten laste van Committenten, welke tevens herinnerd worden, dat de betaling à Contant geschieden moet, of dat de schippers etc. de gelden de eerstvolgende reis mede brengen, zoo het niet betaald is bij het ontvangen aan boord, hetwelk het verkieslijkste is.

PS. De Kelders zijn open van des morgens 7 tot des Avonds 11 uren. *Voor* en *na* dien tijd vervoege men zich aan het Woonhuis en Slijterij boven den kelder, No. 47, alwaar de Prijscourant *gratis* te bekomen is.

Daar de Schippers enz. de commissien soms wel wat laat bezorgen, zoo wordt men verzocht vooraf per post te schrijven, opdat de Expeditie geregeld plaats kan hebben.

AMSTERDAM, 8 November 1856. Get. J. B. L. PICENÉ. (2355)

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.